GPH S6 04(M)

EXAM CODE: S E PHM6D

প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্র

ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক

দর্শন

খণ্ড - ১

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

অধ্যাপক শিৱনাথ শর্মা(অবসাৱপ্রাপ্ত), দর্শন বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

অধ্যাপক সৌৰভপ্রাণ গোস্বামী, দর্শন বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

শ্রীপ্রদীপ খাটনিয়াৰ, সহযোগী অধ্যাপক, দর্শন বিভাগ, কটন বিশ্ববিদ্যালয়

সমন্বয়ৰক্ষী ঃ ড° তেজসা কলিতা, সহকাৰী অধ্যাপিকা কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	*অৰিহণা যোগাইছে*	*ভাষান্তৰকাৰী*
১	ড° উর্মিমালা হাজৰিকা	বসন্ত ভূঞা
২	ড° সমীক্ষা গোহাঞি	মাইনু দেৰী বৰুৱা
৩	ড° তেজসা কলিতা	অর্নব শর্মা
৪	**নীলোৎপল ডেকা**	**মেঘনা চৌধুৰী**
৫	ড ° নব প্রসাদ নাথ	গিতাঞ্জলী মেধি
৬	ড° ভি. প্রভু	ৰৌজমিন আখতাৰ
৭	সুদেষ্ণা চৌধুৰী	গিতাঞ্জলী মেধি
৮	ড° তেজসা কলিতা	ড° **নিভা ৰাণী ফুকন**

সম্পাদনা ঃ

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ ড° তেজসা কলিতা, ড° ভাস্কৰ ভট্টাচার্য্য,

ভাষা সম্পাদনা ঃ ড° তেজসা কলিতা

গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ ড° তেজসা কলিতা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রথম প্রকাশ ঃ জানুৱাৰী,

© কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা সর্বস্বত্ব সংৰক্ষিত।

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লিখিত অনুমতি অবিহনে গ্রন্থস্বত্ব জাননীৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত এই মুদ্রণ বা ইয়াৰ যিকোনো অংশ প্রতিলিপিকৰণ, স্কেনিং, বাণীবদ্ধকৰণ তথা তথ্য সংৰক্ষণ নাইবা পুনৰুদ্ধাৰ পদ্ধতিৰ লগতে বর্তমানে জ্ঞাত বা ভৱিষ্যতে উদ্ভাৱন-সম্ভৱ যিকোনো বৈদ্যুতিক, ডিজিটেল বা যান্ত্রিক উপায়েৰে প্রকাশ, প্রেৰণ, হস্তান্তৰ বা সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰিব।

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
নতুন দিল্লীৰ দূৰ শিক্ষা পৰিষদৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

পাঠ্যবিষয়ৰ পৰিচয় ঃ

এই পাঠ্যবিষয়টিয়ে আপোনালোকক প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰৰ বিষয়ে পৰিচয় কৰাই দিব। ইয়াত আপোনালোকে প্ৰায়োগিক তৰ্কবিদ্যাৰ ধাৰণা আৰু অৰ্থৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। তদুপৰি বিভিন্ন বিষয় যেনে- পৰিবেশ নীতিশাস্ত্ৰ, মানব অধিকাৰ, মৃত্যুদণ্ড, জৈৱিন নীতিশাস্ত্ৰ, নাৰীবাদি নীতিশাস্ত্ৰৰ বিষয়েও জানিব পাৰিব। এই পাঠ্য বিষয়টিয়ে কিছুমান অন্য বিষয়যেনে গৰ্ভপাত, ইচ্ছামৃত্যু আদিকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব।

খণ্ড পৰিচয়

এই খণ্ডটিত আঠটা অধ্যায় আছে। প্ৰথম অধ্যায়টো হ'ল '**প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰৰ প্ৰকৃতি আৰু প্ৰকাৰ**'। এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি নীতিশাস্ত্ৰৰ ধাৰণা ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব, নীতিশাস্ত্ৰৰ বিভিন্ন ধৰণৰ দিশ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিব, প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰ কি জানিব পাৰিব, আদৰ্শনিষ্ঠ নীতিশাস্ত্ৰ আৰু অধিনীতিশাস্ত্ৰৰ মাজৰ পাৰ্থক্য নিৰ্ণয় কৰিব পাৰিব, প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰ আৰু দৰ্শনৰ মাজৰ পাৰ্থক্য বিচাৰ কৰিব পাৰিব, প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰ আৰু নীতিশাস্ত্ৰ কি সেই বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব, প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰ আৰু প্ৰায়োগিক দৰ্শন সম্বন্ধে ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব, প্ৰায়োগিক নীতিশাস্ত্ৰৰ বিভিন্ন দিশ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব পাৰিব।

দ্বিতীয় অধ্যায়টো হ'ল পৰিবেশীয় নৈতিকতা . এই অধ্যায়টি অধ্যায়ন কৰি আপুনি পৰিবেশীয় নৈতিকতা মানে কি আৰু ইয়াৰ সমস্যা সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব, পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ লগত সম্পৰ্কিত বিভিন্ন পটভূমিৰ সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব, পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ মানৱকেন্দ্ৰিক আৰু অ-মানৱকেন্দ্ৰিক দৃষ্টিভংগীৰ আলোচনা কৰিব পাৰিব, পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ ওপৰত সমসাময়িক বিবাদ আৰু চিন্তাবিদ সকলৰ বৰঙনি সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব, পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ সমস্যাসমূহৰ সমালোচনামুলক মুল্যাংকন কৰিব পাৰিব।

তৃতীয় অধ্যায়টো হ'ল জৈৱ-নীতি শাস্ত্ৰ ।এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি জৈৱ-নীতি শাস্ত্ৰৰ ধাৰণা লাভ কৰিব, জৈৱ-নীতি শাস্ত্ৰৰ ইতিহাসৰ বিষয়ে অৱগত হ'ব, জৈৱ-নীতি শাস্ত্ৰৰ অৰ্থ আৰু সংজ্ঞা জানিব পাৰিব, জৈৱ-নীতি শাস্ত্ৰৰ বিভিন্ন পৰিসৰ সম্পৰ্কে জ্ঞান অৰ্জন কৰিব।

চতুৰ্থ অধ্যায়টো হ'ল সংবাদ মাধ্যমৰ নীতি। এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি সাংবাদিকতাৰ নীতিসমূহ বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিব, সাংবাদিকতাৰ নীতিৰ মৌলিক আদৰ্শসমূহ আৰু সেইসমূহ কাৰ্যকৰী কৰাৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব, কুম্ভিলক্ বৃত্তি (Plagiarism)ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব, প্ৰত্যুত্তৰৰ অধিকাৰ বিষয়ে বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিব।

পঞ্চম অধ্যায়টো হ'ল 'মৃত্যুদণ্ড'। অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি সংবাদ মাধ্যমত সঘনে আলোচিত মৃত্যুদণ্ডৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব, ইয়াৰ দৰ্শনৰ মূলৰ সৈতে কি সম্পৰ্ক আছে বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব, শাস্তিৰ বিভিন্ন তত্ত্ব বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিব, মৃত্যুদণ্ডৰ ন্যায়সংগতাৰ সপক্ষে আৰু বিপক্ষে থকা সম্ভাব্য যুক্তিবোৰ বাহিৰ কৰিব পাৰিব, সাম্প্ৰতিক সামাজিক পৰিঘটনাত মৃত্যুদণ্ডৰ প্ৰাসংগিকতা আৰু উপযুক্ত প্ৰয়োগ বুজি পাব।

ষষ্ঠ অধ্যায়টো হ'ল 'মানৱ অধিকাৰ '। এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি, মানৱ অধিকাৰ কি আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত বিষয়সমূহ কি তাক চিনাক্ত কৰিব পাৰিব, মানৱ অধিকাৰৰ দাৰ্শনিক দিশসমূহৰ আলোচনা আগবঢ়াব পাৰিব, সামাজিক, বিধিগত

আৰু ৰাজনৈতিক দৃষ্টিকোণৰ পৰা মানৱ অধিকাৰ কি তাৰ ব্যাখ্যা আগবঢ়াব পাৰিব, অধিকাৰ আৰু কর্তব্যৰ মাজৰ সম্বন্ধ নির্ণয় কৰিব পাৰিব, মানৱ অধিকাৰৰ এক সমালোচনাত্মক মূল্যায়ন আগবঢ়াব পাৰিব।

সপ্তম অধ্যায়টো হ'ল জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰ । এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি অধিকাৰৰ অর্থ আৰু জীৱ-জন্তুৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পর্কৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব, জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰৰ সপক্ষে আৰু বিপক্ষে থকা যুক্তিবোৰৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব, জীৱ-জন্তুৰ প্রতি কোনবোৰ আচৰণ কৰাতো ভুল সেয়া জানিব পাৰিব, নৈতিক সম্প্রদায়ৰ সদস্যসকলৰ জীৱনৰ মোল সম্পর্কেঅৱগত হ'ব, জীৱ-জন্তুৰ নৈতিক প্রস্থিতি আছেনে নাই জানিব পাৰিব।

অষ্টম অধ্যায়টো হ'ল **'গর্ভপাত '**। এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি গর্ভপাতৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞাৰ বিষয়ে জানিব, র্ভভাতৰ লগত জড়িত ধর্মীয়, সামাজিক-সাংস্কৃতিক আৰু ন্যায়িক বিষয়সমূহ ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব. উপযোগিতাবাদ, কাণ্টীয় নীতিবিদ্যা আৰু গর্ভপাতৰ সমস্যাৰ বিষয়ে ধাৰণা লাভ কৰিব, গর্ভপাত আৰু সদাচাৰ আৰু যত্নৰ নীতিবিদ্যাৰ বিষয়ে জানিব, গর্ভপাতৰ নৈতিক আয়তন তথা প্রজনন সম্পর্কীয় বিষয় আৰু প্রযুক্তিৰ ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব।

এই পাঠ্যবিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ লগে লগে সোঁ তথা বাঁওফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব। এইবোৰে মূল পাঠত উল্লেখ থকা দৰকাৰী ধাৰণাসমূহ সৰল অর্থত বুজি পোৱাত সহায় কৰিব। **'জানি থোৱা ভাল'** বাকচবোৰত মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ সম্ভেদ আছে। আকৌ, প্রতিটো শাখাৰ অধ্যয়নৰ অন্তত **'অগ্রগতি নিৰীক্ষণ'** যোগে আগবঢ়োৱা প্রশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্রগতি সম্পর্কে স্বপৰীক্ষণৰ সুবিধা প্রদান কৰিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্রশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া **'অগ্রগতিৰ খতিয়ান'**ৰ সৈতে ৰিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে **'অধিক জানিবলৈ'** শিতানত উল্লেখ থকা গ্রন্থসমূহ সাৰথিস্বৰূপ। অধ্যায়বোৰৰ শেষত কেইটিমান 'আর্হি প্রশ্ন' তুলি দিয়া হৈছে। শেষৰ অধ্যায়টিৰ পাছত কেইখনমান 'প্রসঙ্গ পুথি'ৰ নাম উল্লেখ কৰা হৈছে। সেই কেইখন পুথিৰ সহায়েৰেই মূলতঃ এই পাঠ্যবিষয়ত উল্লেখ থকা অধ্যায়সমূহ প্রস্তুত কৰা হৈছে। আপোনালোকে বিশদভাৱে কোনো বিষয় জানিবলৈ হ'লে সেই কেইখন অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা

অধ্যায় ১ ঃ প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্রৰ প্রকৃতি আৰু প্রকাৰ ৭-২৪

নীতিশাস্ত্রৰ ধাৰণা, নীতিশাস্ত্রৰ পৰিসৰ, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্রৰ প্রকৃতি, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্র আৰু দর্শন, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্র আৰু নীতিশাস্ত্র, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্র আৰু প্রায়োগিক দর্শন, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্রৰ বিভিন্ন দিশ, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্রৰ লগত জড়িত তিনিটা গুৰুত্বপূর্ণ মতবাদ, প্রায়োগিক নীতিশাস্ত্র আলোচনাৰ কিছুমান গুৰুত্বপূর্ণ নীতি

অধ্যায় ২ ঃ পৰিবেশীয় নৈতিকতা ২৫-৩৮

পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ প্রকাশ, পৰিবেশীয় নৈতিকতাৰ পটভূমি

অধ্যায় ৩ ঃ জৈৱ-নীতি শাস্ত্র ৩৯-৪৭

জৈৱ-নীতি শাস্ত্রৰ ধাৰণা, জৈৱ-নীতি শাস্ত্রৰ ইতিহাস, জৈৱ-নীতি শাস্ত্রৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা, জৈৱ-নীতি শাস্ত্রৰ বিভিন্ন পৰিসৰ

অধ্যায় ৪ ঃ সংবাদ মাধ্যমৰ নীতি ৪৮-৬০

সংবাদ মাধ্যম আৰু নীতিৰ গুৰুত্ব, সংবাদ মাধ্যমৰ নির্দেশক নীতি, **প্রত্যুত্তৰৰ অধিকাৰ**

অধ্যায় ৫ ঃ মৃত্যুদণ্ড ৬১-৭৬

শাস্তিৰ তত্ত্ব, মৃত্যুদণ্ড কি, মৃত্যুদণ্ড বিষয়ক বিতর্ক ঃ মৃত্যুদণ্ড ন্যায়সংগতনে, ভাৰতত মৃত্যুদণ্ড, জীয়াই থকাৰ অধিকাৰ সপক্ষে যুক্তি

অধ্যায় ৬ ঃ মানৱ অধিকাৰ ৭৭-৯১

মানৱ অধিকাৰ কি, অধিকাৰ আৰু কর্তব্য, সমসাময়িক বির্তক

অধ্যায় ৭ ঃ জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰ ৯২-১১০

জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞা, জীৱ-জন্তুক অধিকাৰ প্রদানৰ ফলাফল, জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰৰ সপক্ষে থকা যুক্তি, জীৱ-জন্তুৰ অধিকাৰৰ বিপক্ষে থকা যুক্তি, নৈতিক সম্প্রদায়, উপান্ত লোকৰ সমস্যা

অধ্যায় ৮ ঃ গর্ভপাত ১১১-১২২

গর্ভপাতৰ অর্থ আৰু সংজ্ঞাসমূহ, গর্ভপাতৰ লগত জড়িত ধর্মীয়, সামাজিক-সাংস্কৃতিক আৰু বিষয়সমূহ, উপযোগিতাবাদ, কাণ্টীয় নীতিবিদ্যা আৰু গর্ভপাতৰ সমস্যা, গর্ভপাত আৰু সদাচাৰ আৰু যত্নৰ নীতিবিদ্যা, গর্ভপাতৰ নৈতিক আয়তন তথা প্রজনন সম্পর্কীয় বিষয় আৰু প্রযুক্তি